

Pasaulinės fantastikos Aukso fondas

Nancy Kress

SVETIMA ŠVIESA

Knygute.lt

Nancy Kress

SVETIMA ŠVIESA

Mokslinis fantastinis romanas

Luito planetoje Pilkoji Siena išdygo prieš metus. Sklinda gandai, neva už Pilkosios Sienos gyvena monstrai, kurie vykdo kažkokį slaptą kraupų eksperimentą. Patikrinti šią prielaidą norėtų ir amžinieji priešai, Delizijos bei Dželos žmonės, miglotai prisimenantys, jog tolimi jų protėviai nukrito iš žvaigždžių...

Iš anglų kalbos vertė IRMINA DOMEIKIENĖ
Serija "Pasaulinės fantastikos Aukso fondas"
304 tomas. Serija įkurta 1990m.

Nancy Kress - AN ALIEN LIGHT
New York, Avon, 1996

Copyright © by Nancy Kress, 1988

Cover art copyright © by David A. Hardy, 1994

Vertimas į lietuvių kalbą © leidykla "Eridanas", 2004
Elektroninė versija © Knygute.lt, 2010

I. ESMINIS PARADOKSAS

Visų miestų pamatas - baimė.

Džonas Entonis

1.

- Vienas, - pratarė hedas. - Prie trečiųjų vartų.

- Ką jis daro?

- Daužosi į sieną, nori ištrūkti.

- Jau, - atsiliepė antrasis hedas, pasitelkęs gramatinę įvykusio įvykio konstrukciją. Abu žiūrėjo į ekraną. Ryškiai apšviestoje mažoje ir pilkoje belangėje patalpoje į sieną daužėsi žmogiškoji būtybė. Hedas užmerkė dvi akis, palikęs atmerktą trečiąją, centrinę. Žvelgė į zenitą, todėl atvaizdas ne taip akino. Jo feromonuose išryškėjo diskomforto atspalvis. Antrasis hedas išskyrė užuojautos feromoną ir pasislinko arčiau pirmojo.

- Kiek jų sienoje?

- Penki šimtai septyniasdešimt. Priimsime dar trisdešimt, - atsiliepė antrasis, nors pašnekovas,

be abejo, tą žinojo; todėl ir paklausė. Jie kalbėjosi labai tyliai, be emocijų. Pirmasis hedas leido į feromonus prasismelkti nuovargio kvapui. Antrojo hedo užuojautos kvapas sustiprėjo.

- Šitas?

- Veikiausiai ne. Jeigu jis įveiks mirtiną baimę ir atsitokės, tuomet galbūt. Tačiau jis net nepaėmė deimanto. Jis toks išsigandęs, jog pamiršo godulį.

Žmogus su blausiai ruda Dželos piliečio tunika susmuko ant grindų ir susigūžė į mažą virpantį kamuolėlį. Hedai jį stebėjo, iš pagarbos kits kitam stengdamiesi tvardyti pasibjaurėjimo feromonus. Jūdviejų kambarys buvo už dvigubo sienų žiedo, juosiančio tuščią miestą. Blausus apšvietimas priminė oranžinę Hedos saulės šviesą, gaivi metano atmosfera ir įprasta temperatūra turėjo padėti vykdyti svarbiausią projektą. Bet visgi tatau nebuvo Heda, ir abu ilgėjosi namų. Jiedu būtų mielai pasilikę Hedoje ar, blogiausiu atveju, Laidvyno laivuose - jei gimtojoje planetoje nėra reikalingi. Abu jautė viens kito ilgesį, vieną iš pačių stipriausių feromonų, bet neužsiminė apie jį nė žodeliu. Kam tie žodžiai? Ilgesio aromatas tvyrojo

visų šiapus sienos esančių hedų (jų buvo aštuoniolika) feromonuose.

Pirmasis išjungė ekraną, ir kambaryje vėl įsivyravo normali šviesa. Hedams palengvėjo, ir abu atmerkė centrinę akį. Jos paskirtis - iš tolo pastebėti milžiniškus sparnuotus plėšrūnus, kadaise gyvenusius gimtojoje jų planetoje. Plėšrūnai išmirė prieš milijonus metų, ir dabar centrinės akies praktiškai nebereikėjo, bet hedai vis vien jausdavosi jaukiau, jei ji neužsimerkdavo. Pliki hedų veidai labai panėšėjo į žmogiškus - žinia, neskaitant trečiosios akies ir visai nunykusios poodinės muskulatūros. Sprendžiant iš veidų, jų niekad niekas nejaudino. Pastaraisiais metais hedai stebėjo žmonijos atstovus už miesto ribų, ir visų sunkiausia jiems buvo suvokti informaciją, kurią žmonės perduodavo mimikos dėka. Nelengva buvo net Enciklopedininkui. Mokydamasis perprasti žmogiškųjų veidų išraišką, jis sugaišo kur kas daugiau laiko, nei šifruodamas kalbą. Žinia, hedai nesitikėjo, kad žmonėse pavyks rasti kokių nors feromonų analogų, tačiau nieku gyvu nemane išvysią tokius primityvius raumenų spaz-

mus. Joks kitų rasių atstovas nebendravo su gentaliniais tokiu keistu būdu.

Dar vienas stulbinantis skirtumas.

- Svarbi informacija, - švelniai sugrumėjo Enciklopedininkas, ir hedai akimoju atsigrėžė į jį. - Svarbi informacija. Trečias lygis. Biologiškai įrodyta, jog visi žmonės išties priklauso vienai rasei. Esminio paradokso neįmanoma išspręsti, pasitelkus tarprasinių santykių teoriją. - Tardamas dvi paskutiniąsias frazes, Enciklopedininkas pasiūdojo išvados, grįstos atvirkštiniu teiginiu, konstrukcija.

Vienas hedas melodingai sudūzgė, išreikšdamas nusivylimą. Antrasis mandagiai patapšnojo kolegai per nugarą ir užpakalines kojas, skleisdamas komforto feromonus.

- Jeigu jie priklausytų skirtingoms rasėms, tatai bent jau paaiškintų jų tarpusavio neapykantą, - pastebėjo pirmasis.

- Taip, harmonija dainuoja su mumis.

- Ir tegul taip bus amžinai.

- Taip bus amžinai. Mes juk neradome atsaky-

mo, Graksai.

- Ne. Bet galbūt tuomet, kai žmonės atsidurs viduje...

Pirmasis hedas pažvelgė į juodą ekraną. Antrasis pasekė jo žvilgsnį. Abiem dingtelėjo vienodos mintys - ne todėl, kad hedai turėtų bendrą protą, kaip kai kurios kitos rasės, o dėl to, jog šitaip mąsto kiekvienas hedas. Tik todėl jų civilizacijai ir pavyko užkopti į šitokias aukštumas. Kiekvienas jautė kito feromonus. Abu mąstė apie Hedą, apie savo namų apsaugą, apie Laivyną. Abu mąstė apie Esminio paradokso įminimo svarbą.

Abu mąstė, jog laikas nenumaldomai bėga.

2.

Statūs krantai kybojo virš tėkmės, ir atrodė, jog upė teka į abi puses išsyk. Lengvas Pirmanaktės vėjelis atnešė Eirisei iš kalnų srūvančio vandens kvapą. Moteris nejudėdama sėdėjo prie ugnies. Jos lauželis, užkurtas ant aukštumėlės tarp upės ir uolų, žioravo nelyginant švyturys ir tirštėjančiose sutemose matėsi iš tolo. Tas faktas, kad ji,

vieniša, jėgų netekusi keliauninkė, užkūrė šitokį laužą, panėšėjo į beprotystę ar iššūkį, arba į vieną ir kitą draugę, bet Eirisė daugiau nebesijaudino.

Šalimais ant akmens, greta keistos formos žydro stiklo butelio, gulėjo peilis, kuriuo jinai nemokėjo naudotis. Mažasis Mėnulis jau patekėjo, ir veldą užliejo balta šviesa. Prieš keletą valandų, pradėjus temti, pavojaus nuojauta privertė moterį karštligiškai ieškoti slėptuvės tarp plikų uolų; dabar nerimas galiausiai atlėgo. Kas gi toliau? Eirisė užaugo mieste ir nieko neišmanė. Tamsa ją baugino.

Kitapus uolos savo korėtus lapus suskleidė milžiniškas kemburis, tris dienas tylutėliai kaupęs saulės šviesą. Viena jo atauga apsvijio kažkokį susišiaušusį padarą, kurio pavadinimo Eirisė nežinojo. Augalas siurbė mažą spurdantį kamuolėlį, o tasai tik gailiai cypė.

Greta kemburio augantis spygliuotas krūmokšnis ūmai numetė aštrius dyglius su sporomis į žemaūgę žolę. Mažos geibios gėlės, žydinčios nuo Pirmaryčio iki Paskutiniosios šviesos, pasku-

bomis slėpė žiedlapėlius po grubiais ir dygiais lapais. Kažin kas neregimas netikėtai paleido debesį, gaižiai trenkiantį pelėsiais, o kitas nematomasis tamsoje suplakė sparnais. Veldo pasaulis ruošėsi nakčiai; po uola čiūžtelėjo žalias dantytas šešėlis. Išmušus augalų prabudimo valandai, nė vienas gyvūnas nedirsdavo pakrutėti ar cyptelti.

Eirisė nenoriai pasuko link upės, suklypo ant kelių ir užčiuopė molio gabalėlius, kuriuos buvo prilipinusi prie uolos. Abu rutuliukus rado ten, kur paliko. Vanduo upėje kilo ne taip sparčiai, kaip ji nuogaštavo. Klajūnė gali pasilikti čia iki Pirmaryčio. Bet kuriems galams laukti? Po poros valandų patekės Didysis Mėnulis, ir bus galima tęsti kelionę; delsti jai nėra ko. Jokių priežasčių delsti.

Embrė...

Eirisė užsimerkė, panardino ranką į ledinį vandenį ir kantriai laukė, kol skausmas nyslūgs. Skausmas neišvengiamai atlėgsta, tą ji suprato per tris tremties dienas. Skausmas atlėgsta visuomet.

Laužas baigė degti. Rūpestingai panaudodama kiekvieną skiedrelę, meistriškai dėliodama sau-

sas žoles bei šakeles, moteris įkūrė jį vėl. “Nors ugnį užkurti sugebu, - pašaipiai pagalvojo jiniai, - kaip ir visi stiklapūčiai”. Laužas - pirmoji ir vienintelė jos sėkmė po ištrėmimo iš Delizijos.

Ugnis vėl tvykstelėjo visu ryškumu. Eirisė sėdėjo ir žiūrėjo į liepsną. Jos atšvaitai plazdėjo keistuose mėlynojo butelio kyšuliuose. Tamsus vel-das šnarėjo žole, iš kažkur plūstelėjo adatinių krūmų kvapas ir dar kažkokia atri smarvė. Už nugaros, per tris dienas kelio nuo čia, tyvuliavo jūra. Ten liko Delizija. Ir Džela. O priešaky, aukš-tai kalnuose...

Viršum galvos praūžė didžiulis šešėlis. Eirisė spėjo pamatyti keturis milžiniškus sparnus. Kažkur tolumoje sustūgo amžinai piktas ir budrus kridogas.

Nuaidėjo garsas, primenantis žandikaulių kaukštelėjimą, ir riksmas. Eirisė nubloškė antklo-dę ir pašoko - užsimiegojusi, pamiršusi, kur atsi-dūrė. Riksmas suskardėjo vėl, tamsoje už uolos atbrailos kažkas žybtelėjo. Eirisė puolė ten link ir pamatė merginą, kurią prie uolos spaudė besi-

rangantys pilkšvai žali kemburio žiedai. Mergina čiaukštelėjo per augalą peiliu ir suriko vėl. Jos balse skambėjo tiek džiaugsmo, jog Eirisė iš pradžių sustingo, negalėdama patikėti savo ausimis, o paskui suprato, kad merginai patinka kovoti su kemburiu! Žali čiuptuvai supo ją iš visų pusių. Nakties vėsa sulėtino augalo judesius, ir tas nesukubiai sėlino link žmogiškojo kūno, skleidžiančio šilumą. Kol augalas telkė jėgas, mergina spėjo nukirsti vieną jo ūglį ir įgudusiais treniruoto kovotojo judesiais ėmėsi kirsti antrą.

“Tai viena iš Dželos seserų-legionierių”, - pamane Eirisė ir sugniaužė peilio rankeną. Tačiau nuovargis padarė savo: užsimiegojusi ji pastvėrė ne peilį, o mėlynojo stiklo butelį.

Galingas smūgis perskrodė antrą ūglį.

Mergina atsigręžė į Eirisę ir iššiepė lygius baltus dantis. Žengtelėjo į priekį ir pašaipiai pratarė:

- Na, deliziete... dabar tavo eilė.

Eirisė karčiai šyptelėjo. “Deliziete!” Vadinasi, jai teks mirti dėl to, kad yra iš Delizijos. Delizija ją atstūmė, pasmerkė mirčiai velde. Eretikė, išdavi-

kė, grėsmė vaikams, netgi savam kūdikiui, dabar turės mirti dėl to, kad yra delizietė. Klaiki neteisybė! Eirisė karčiai isteriškai nusikvatojo. Dželietė apsiniaukė - ji nesitikėjo šitokios reakcijos. Merginai nespėjus atsitokėti, ją užpuolė antrasis kemburis, slapstęsis žolėje. Kovos įkarštyje dželietė nepastebėjo prisiartinusi prie pasalūno. Dvi rankos storumo kilpos apsivijo kulkšnij, jos link drykstelėjo kiti ūgliai. Mergina stovėjo veidu į Eirisę ir nematė priešo. Ji atsidūrė itin nepalankioje padėtyje, tačiau pasižymėjo pavydėtinais refleksais. Dželietė akimoju apsisuko ir ėmė švaistytis peiliu, blokšdama šalin kilpas, mėginančias nutverti auką už rankos. Ji karingai sukliko, tarsi kovinis riksmas taip pat būtų ginklas.

Eirisę prablaivino jos pačios pamišėliškas juokas. Jeigu nesusitvardysiu, paprasčiausiai išsikraustysiu iš proto, pagalvojo ji ir pasislėpė už uolos atbrailos.

Dželietė nuplėšė dvi kilpas nuo dešinės kojos, bet trečioji atauga spėjo apsivyti kairiąją kulkšnij. Mergina pabandė ištrūkti, bet tuomet vienas čiuptuvas suveržė jai šlaunį.

Kariūnė apmirė. Jos veidas, užlietas mėnulio šviesa, pablyško iš baimės, tačiau ji išsyk atsitokėjo ir vėl stojo į kovą. Nepriekaištinga reakcija padėjo apginti nuo lianų veidą bei rankas. Ir visgi merginai vargiai būtų pavykę apsiginti, jei ne Eirisė, ūmai švystelėjusi butelį. Butelis nubrėžė lanką, trenkėsi į uolą ir sudužo, paskleisdamas ore gaižų rūgšties kvapą. Kemburis išleido garsą, nepanašų į jokios gyvos būtybės riksmą, iš jo porų šnypšdamos išsiveržė dujos, tačiau nupūsti deginančią rūgštį nebuvo taip lengva. Augalas atleido gniaužtus. Dželietė ištrūko, užšoko ant uolos krašto, pastvėrė Eirisę per liemenį ir drauge su ja nusirito žemyn, link upės, tolyn nuo kemburio, besirangančio agonijoje ir vis tebesvaidančio kilpas įkandin sprunkančio grobio. Galiausiai augalas suvijo nudegintus čiuptuvus į kamuolį ir pranyko žolėje.

Butelio kaklelis nusirito pakrantėn.

Eirisė susmuko ant žemės ir įsistebeilijo į ribą, skiriančią veldą nuo akmenuoto kranto. Dželietė stovėjo prie laužo, gniauždama jos peilį, ir stebė-

damasi apžiūrinėjo ašmenis.

- Čia gi drožėjo peilis, - pastebėjo jinai.

Eirisė nieko neatsakė.

- Drožėjo peilis. O ko tu tikėjaisi, leisdamasi į veldą su šitokiu ginklu, deliziete?

Eirisė isteriškai nusikvatojo.

- Aš klausiu, ką gi tu ketinai čia daryti su šitokiu peiliu? - pakartojo dželietė.

- Drožti, - atsakė Eirisė, paliovusi juoktis.

Ji troško užsimerkti ir užsikimšti ausis. Butelis pagamintas viso labo prieš dešimtį ciklą. Eirisė įsivaizdavo, kaip maža Embrės rankelė nekantriai lyti stingstantį stiklą, purvinu pirštuku smalsiai braukia keistus mėlynus linkius, ir štai mergytė jau bėga parodyti savo pirmojo dirbinio kitiems stiklapūčių dirbtuvės darbininkams. O jinai, tos mergytės motina, sudaužė butelį! Sudaužė, išsigandusi dėl sesers-legionierės gyvybės, o toji, regis, jos neviltį palaikė narsumu.

Dželietė ir delizietė žvelgė viena į kitą per laužo liepsnas.....